

3. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiivi 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. veebruari 2008. aasta direktiiviga, millega muudetakse direktiivi 97/67/EÜ seoses ühenduse postiteenuste siseturu rajamise lõpuleviimisega) (edaspidi „direktiiv 97/67/EÜ“) artikli 12 teises taandes sätestatud nõudega, et tasud peavad olema kulupõhised ning motiveerima tõhusa universaalteenuse osutamist, ei ole kooskõlas, et määramata aja jooksul kohaldatakse kindlat tasuvusmäära, millega suurendatakse universaalse postiteenuse kulusid tasumäärade aspektist?

⁽¹⁾ EÜT 1998, L 15, lk 14; ELT eriväljaanne 06/03, lk 71.

⁽²⁾ ELT L 52, 27.2.2008, lk 3.

Eelotsusetaotlus, mille on esitanud Budai Központi Kerületi Bíróság (Ungari) 16. mail 2017 – Zoltán Rózsavölgyi ja Zoltánné Rózsavölgyi versus Unicredit Leasing Hungary Zrt. ja Unicredit Leasing Immo Truck Zrt.

(Kohtuasi C-259/17)

(2017/C 256/07)

Kohtumenetluse keel: ungari

Eelotsusetaotluse esitanud kohus

Budai Központi Kerületi Bíróság

Põhikohtuasja pooled

Hagejad: Zoltán Rózsavölgyi ja Zoltánné Rózsavölgyi

Kostjad: Unicredit Leasing Hungary Zrt. ja Unicredit Leasing Immo Truck Zrt.

Eelotsuse küsimused

1. Arvestades eelkõige seda, et kui lepingu põhieseme määratlemine loetakse ebaõiglaseks, siis on leping seetõttu täielikult (mitte osaliselt) tühine, kas niisuguse lepingutingimuse ebaõigluse tõttu tühiseks tunnistamisega, milles on määratletud laenulepingu põhiese (mille tagajärjel ei tohiks nimetatud lepingutingimuses enam tarbijale kohustusi tuleneda), võib kaasneda selline tagajärg (näiteks kohtuotsuse, liikmesriigi õigusnormis ette nähtud erilise õigusliku tagajärje, õigusnormi või doktriini ühtlustamisel tehtud kohtuotsuse kohaldamise teel), mis tähendab lepingu õigusliku kvalifitseerimise faktilist või selle tagajärgede muutmist, nagu konkreetselt, et valuutapõhist laenulepingut (milles laenulepingust tulenevad võlanõuded määratakse kindlaks ja registreeritakse välisriigi rahavääringus – edaspidi „laenuvääring“ – ja nende võlanõuete maksmise kohustust täidetakse riigi oma vääringus – edaspidi „lepingu täitmise vääring“) võidakse lugeda forintides laenulepinguks?

- 1.1 Oletades, et laenulepingu põhieset määratleva lepingutingimuse ebaõigluse tõttu tühiseks tunnistamisega võib kaasneda selline tagajärg, mis tähendab lepingu õigusliku kvalifitseerimise faktiliselt või selle tagajärgede muutmist, siis kas nimetatud õigusliku kvalifitseerimise muutmisega võib kaasneda tagajärjena (näiteks kohtuotsuse, liikmesriigi õigusnormis ette nähtud erilise õigusliku tagajärje, õigusnormi või doktriini ühtlustamisel tehtud kohtuotsuse kohaldamise teel), et muudetakse õigussuhte teatavaid majanduslikult olulisi parameetreid tarbija kahjuks (näiteks forintides laenulepingu kohaldatava keskpanga baasintressi määra või turuintressi määra kohaldamine tagasiulatuvalt lepingus kindlaks määratud madalama intressimäära asemel)?

2. Kas ebaõiglaseks tunnistamise õiguslik tagajärg on absoluutse jõuga ja puhtalt õigusküsimus või kas ebaõiglaseks tunnistamise õiguslike tagajärgede määramisel tuleb oluliseks pidada:

(1) ebaõiglaseks tunnistatud lepingust erinevates teist tüüpi lepingutes järgitavat lepingutava;

(2) teatavate majanduslikult otseselt puudutatud ettevõtjate (näiteks valuutapõhiste laenude korral valuutas võlgnike grupi ja pangasüsteemi) väidetavat haavatavust või

- (3) teatavate kolmandate isikute või majanduslikult mitte otseselt puudutatud sidusrühmade huve, näiteks seda asjaolu, et tühiseks tunnistamise tagajärjel võib nn valuutavõlgnike grupi liikmete olukord arvete matemaatilist arveldamist arvestades olla koguni lõppkokkuvõttes valdavalt soodsam kui nn forindivõlgnike grupi liikmete oma?
3. Kas direktiivi 93/13/EMÜ⁽¹⁾ artikli 3 lõike 1, artikli 4 lõike 2, artikli 5 ja artikli 6 lõike 1 (s.t ebaõigluse ja selle õigusliku tagajärje hindamise) tähenduses võib asuda seisukohale, et lepingutingimus, millega määratakse, et vahetuskursi riski kannab tarbija (s.t riski võtmist reguleeriv lepingusäte või sätete kogum), on sõnastatud mitmes lepingutingimuses?
4. Kas direktiivi 93/13/EMÜ artikli 6 lõiget 1 (mille kohaselt ei ole ebaõiglased lepingutingimused tarbijale siduvad) võib tõlgendada nii, et üks teatav lepingutingimus (mitte selle konkreetne lõik, vaid terve vaatlusalune tingimus) võib olla kas täies ulatuses ebaõiglane või samal ajal osaliselt ebaõiglane ja osaliselt mitte ebaõiglane, kuid olla lõpptulemusel isegi nii osaliselt kohaldatav, s.t et nimetatud lepingutingimus (näiteks olenevalt konkreetse juhtumi õiguslikust hindamisest) võib olla tarbijale teatud määral siduv (ehk et lepingutingimus on selle mõju arvestades mõlemal juhul ebaõiglane ainult teatud määral), näiteks kohtuotsuse, liikmesriigi õigusnormis ette nähtud erilise õigusliku tagajärje, õigusnormi või doktriini ühtlustamisel tehtud kohtuotsuse kohaldamise teel?
- 4.1 Oletades, et direktiivi 93/13/EMÜ artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et teatav lepingutingimus võib olla kas täies ulatuses ebaõiglane või samal ajal osaliselt ebaõiglane ja osaliselt mitte ebaõiglane, kuid olla lõpptulemusel isegi nii osaliselt kohaldatav, s.t et nimetatud lepingutingimus võib olla tarbijale teatud määral siduv (ehk et lepingutingimus on selle mõju arvestades mõlemal juhul ebaõiglane ainult teatud määral), kas analüüsitava lepingutingimuse – milles määratakse kindlaks lepingu põhiese – ebaõigluse tõttu terve laenulepingu kehtetuks tunnistamisega võib kaasneda tagajärg, et arvete matemaatilist arveldamist arvestades on tarbija olukord üldkokkuvõttes halvem ja ettevõtjast lepingupoole olukord parem kui juhul, kui laenuleping tunnistatakse samal põhjusel ainult osaliselt ebaõiglaseks (sel juhul jääksid ülejäänud lepingutingimused lepingupoolele muutumatu sisuga jätkuvalt siduvaks)?
- 5.
- 5.1 Kas saab asuda seisukohale, et ei ole ebaõiglane – s.t et see on majanduslikke tagajärje arvestades selge ja arusaadav – selline lepingutingimus, millega määratakse, et vahetuskursi riski kannab tarbija, ja mis on koostatud (lepingu tüüptingimusena, mida ettevõtjast lepingupool kasutab ja milles eraldi kokku ei lepita) seaduses tingimata üldiselt ette nähtud teavitamiskohustuse alusel, kuid milles ei ole sõnaselgelt märgitud, et laenulepingu alusel tagasimakstavate laenumaksete suurus võib olla ettevõtjast lepingupoole poolt tehtud maksevõime analüüsi raames tuvastatud tarbija sissetulekute summast suurem, võttes samuti arvesse, et asjassepuutuv liikmesriigi õigusnorm kohustab riski konkreetselt kirja panema, mitte üksnes teatama, et risk on olemas, ja seda määrama, ning lisaks, et Euroopa Liidu Kohus tuvastas kohtuasjas C-26/13 tehtud kohtuotsuse punktis 74, et ettevõtjast lepingupool peab tarbijale riski mitte ainult teatavaks tegema, vaid et on samuti vaja, et tarbija saaks tänu sellele teabele hinnata tema kanda jäetud vahetuskursi riskist temale potentsiaalselt tulenevaid märkimisväärseid majanduslikke tagajärje, ja seega oma laenu kogumaksumust?
- 5.2 Kas saab asuda seisukohale, et ei ole ebaõiglane – s.t et see on majanduslikke tagajärje arvestades selge ja arusaadav – selline lepingutingimus, millega määratakse, et vahetuskursi riski kannab tarbija, ja mis on koostatud (lepingu tüüptingimusena, mida ettevõtjast lepingupool kasutab ja milles eraldi kokku ei lepita) seaduses tingimata üldiselt ette nähtud teavitamiskohustuse alusel, kuid milles ei ole sõnaselgelt märgitud, et laenulepingu kohaselt igal ajal tasuda jäänud laenu põhisumma jääk võib olla suurem tarbijal võla katteks oleva vara väärtusest, mille on ettevõtjast lepingupool tuvastanud maksevõime analüüsi raames, võttes samuti arvesse, et asjassepuutuv liikmesriigi õigusnorm kohustab riski konkreetselt kirja panema, mitte üksnes teatama, et risk on olemas, ja seda määrama, ning lisaks, et Euroopa Liidu Kohus tuvastas kohtuasjas C-26/13 tehtud kohtuotsuse punktis 74, et ettevõtjast lepingupool peab tarbijale riski mitte ainult teatavaks tegema, vaid et on samuti vaja, et tarbija saaks tänu sellele teabele hinnata tema kanda jäetud vahetuskursi riskist temale potentsiaalselt tulenevaid märkimisväärseid majanduslikke tagajärje, ja seega oma laenu kogumaksumust?

- 5.3 Kas saab asuda seisukohale, et ei ole ebaõiglane – s.t et see on majanduslikke tagajärgi arvestades selge ja arusaadav – selline lepingutingimus, millega määratakse, et vahetuskursi riski kannab tarbija, ja mis on koostatud (lepingu tüüptingimusena, mida ettevõtjast lepingupool kasutab ja milles eraldi kokku ei lepita) seaduses tingimata üldiselt ette nähtud teavitamiskohustuse alusel, kuid milles ei ole sõnaselgelt märgitud, et 1) vahetuskursi muutustel ei ole ülempiiri; 2) võimalus, et vahetuskurss muutub, on reaalne, s.t võib juhtuda laenulepingu kehtivusajal; 3) sel põhjusel võib tagasimakstavate laenumaksete suurus piiramatult suureneeda; 4) vahetuskursi muutuste tagajärjel võib piiramatult suureneeda mitte ainult tagasimakstavate laenumaksete suurus, vaid ka võlgnetav põhisumma; 5) võimalike kaotuste mõõt on lõputu; 6) vajalikud kaitsemeetmed on piiratud jõuga ja nõuavad alalist tähelepanu; 7) ettevõtjast lepingupool selle tähelepanu pööramise eest ei vastuta; võttes samuti arvesse, et asjassepuutuv liikmesriigi õigusnorm kohustab riski konkreetselt kirja panema, mitte üksnes teatama, et risk on olemas, ja seda määrama, ning lisaks, et Euroopa Liidu Kohus tuvastas kohtuasjas C-26/13 tehtud kohtuotsuse punktis 74, et ettevõtjast lepingupool peab tarbijale riski mitte ainult teatavaks tegema, vaid et on samuti vaja, et tarbija saaks tänu sellele teabele hinnata tema kanda jäetud vahetuskursi riskist temale potentsiaalselt tulenevaid märkimisväärseid majanduslikke tagajärgi, ja seega oma laenu kogumaksumust?
- 5.4 Võttes eelkõige arvesse, et on mõeldav või on koguni juhtunud, et riigi kohtupraktikas või õigusnormides on jõutud järeldusele, et valuutapõhiste laenude korral on tarbija võtnud laenu valuutas seetõttu, et vaatlusalusel perioodil kohaldatav intressimäär oli soodsam kui forintides laenude oma, ja võtnud vastukaaluks ainuvastutuse vahetuskursi muutuste tagajärgede eest; et on samuti mõeldav või on koguni juhtunud, et riigi kohtupraktikas või õigusnormides on jõutud järeldusele, et lepinguvastutuse ülekandumist – mida ei saa *a priori* ette näha – pärast laenulepingu sõlmimist ühele lepingupoolele ei saa hinnata ebaõigluse kriteeriumide järgi, kuna tühisuse põhjused peavad olemas olema lepingu sõlmimise ajal; võttes samuti arvesse, et asjassepuutuv liikmesriigi õigusnorm kohustab riski konkreetselt kirja panema, mitte üksnes teatama, et risk on olemas, ja seda määrama, ning lisaks, et Euroopa Liidu Kohus tuvastas kohtuasjas C-26/13 tehtud kohtuotsuse punktis 74, et ettevõtjast lepingupool peab tarbijale riski mitte ainult teatavaks tegema, vaid ka võimaldama tarbijal riski hinnata, kas saab asuda seisukohale, et ei ole ebaõiglane – s.t et see on majanduslikke tagajärgi arvestades selge ja arusaadav – selline lepingutingimus, millega määratakse, et vahetuskursi riski kannab tarbija, ja mille on ettevõtjast lepingupool koostanud ja mida ta kasutab (lepingu tüüptingimusena, milles eraldi kokku ei lepita) seaduses tingimata üldiselt ette nähtud teavitamiskohustuse alusel, kuid milles ei ole sõnaselgelt märgitud lepingu kehtivusajal vahetuskursi muutumise eeldatav suund (vähemalt lepingu alguse ajal) ega selle alam- ja/või ülemmäära (näiteks vahetuskursi *forward* arutamise meetodi ja/või huvide võrdsuse põhimõtte alusel – mille kohaselt tuleb valuutapõhiste laenude korral suure kindlusega prognoosida, et eelis intresside osas, s.o asjaolu, et LIBORi [London Interbank Offered Rate] või EURIBORi [Euro Interbank Offered Rate] intressimäär on madalam kui BUBOR [Budapest Interbank Offered Rate], on tarbija jaoks ebasoodus vahetuskursi osas, s.t et lepingu täitmise vääringu vahetuskurss halveneb võrreldes laenuvääringu vahetuskursiga)?
- 5.5 Kas saab asuda seisukohale, et ei ole ebaõiglane – s.t et see on majanduslikke tagajärgi arvestades selge ja arusaadav – selline lepingutingimus, millega määratakse, et vahetuskursi riski kannab tarbija, ja mis on koostatud (lepingu üldtingimusena, mida ettevõtjast lepingupool kasutab ja milles eraldi kokku ei lepita) seaduses tingimata üldiselt ette nähtud teavitamiskohustuse alusel, kuid milles ei ole sõnaselgelt ja täpselt märgitud (näiteks andmeseeria või graafiku abil kvantifitseerides lepingu täitmise vääringu ja laenuvääringu vahetuskursside suhte kujunemist minevikus vähemalt tarbija sõlmitud lepingu kehtivusajaga võrdväärse aja jooksul) võlgniku jaoks tegeliku riski, mis tuleneb eeldatavalt vahetuskursi riski määramisest tarbijale, võttes samuti arvesse, et asjassepuutuv liikmesriigi õigusnorm kohustab riski konkreetselt kirja panema, mitte üksnes teatama, et risk on olemas, ja seda määrama, ning lisaks, et Euroopa Liidu Kohus tuvastas kohtuasjas C-26/13 tehtud kohtuotsuse punktis 74, et ettevõtjast lepingupool peab tarbijale riski mitte ainult teatavaks tegema, vaid et on samuti vaja, et tarbija saaks tänu sellele teabele hinnata tema kanda jäetud vahetuskursi riskist temale potentsiaalselt tulenevaid märkimisväärseid majanduslikke tagajärgi, ja seega oma laenu kogumaksumust?

- 5.6 Võttes eelkõige arvesse, et on mõeldav või on koguni juhtunud, et riigi kohtupraktikas või õigusnormides on jõutud järeldusele, et valuutapõhiste laenude korral on tarbija võtnud laenu valuutas seetõttu, et vaatlusalusel perioodil kohaldatav intressimäär oli soodsam kui forintides laenude oma, ja võtnud vastukaaluks ainuvastutuse vahetuskursi muutuste tagajärgede eest; ning võttes samuti arvesse, et asjassepuutuv liikmesriigi õigusnorm kohustab riski konkreetselt kirja panema, mitte üksnes teatama, et risk on olemas, ja seda määrama, ning lisaks, et Euroopa Liidu Kohus tuvastas kohtuasjas C-26/13 tehtud kohtuotsuse punktis 74, et ettevõtjast lepingupool peab tarbijale riski mitte ainult teatavaks tegema, vaid ka võimaldama tarbijal riski hinnata, kas tuleb arvestada, et ei ole ebaõiglane – s. t et see on majanduslikke tagajärgi arvestades selge ja arusaadav – selline lepingutingimus, millega määratakse, et vahetuskursi riski kannab tarbija, ja mis on koostatud (lepingu üldtingimusena, mida ettevõtjast lepingupool kasutab ja milles eraldi kokku ei lepita) seaduses tingimata üldiselt ette nähtud teavitamiskohustuse alusel, kuid milles ei ole sõnaselgelt täpselt märgitud (näiteks sõnaselgelt ja varasemate andmete alusel vähemalt tarbija sõlmitud lepingu kehtivusajaga võrdväärse aja jooksul välja arvatult) forintides laenude puhul BUBORi kohaldamisel ja valuutapõhiste laenude korral LIBORi või EURBORi kohaldamisel intressidest eeldatavalt saadava kasu suurust?
6. Kuidas tuleb seoses selle hindamisega, et lepingutingimus, millega määratakse, et vahetuskursi riski kannab tarbija, ja mis on koostatud (lepingu üldtingimusena, mida ettevõtjast lepingupool kasutab ja milles eraldi kokku ei lepita) seaduses tingimata üldiselt ette nähtud teavitamiskohustuse alusel, ei ole ebaõiglane, jagada tõendamiskoormis tarbija ja ettevõtjast lepingupool vahel, selleks et hinnata, kas tarbijal oli võimalus enne laenulepingu sõlmimist tegelikult tutvuda vaidlusaluse lepingutingimusega, millega ta on pöördumatult seotud – direktiivi 93/13/EMÜ artikli 3 lõige 3 ja selle direktiivi lisa punkti 1 alapunkt i)?
7. Kas saab asuda seisukohale, et valuutapõhiste laenulepingute puhul – s.t tehingutes, mis on sõlmitud seoses teenustega, mille hind on seotud intressimäära kõikumistega finantsturul, on krediidiasutused, kes kasutavad tarbijaga lepingut sõlmides oma enda valuutavahetuskursi, ettevõtjad, kes ei saa hinna kujunemist mõjutada – (direktiivi 93/13/EMÜ lisa punkti 2 alapunkt c)?

(¹) Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/2, lk 288).

Eelotsusetaotlus, mille on esitanud Županijski Sud u Zagrebu (Horvaatia) 18. mail 2017 – Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta versus AY

(Kohtuasi C-268/17)

(2017/C 256/08)

Kohtumenetluse keel: horvaadi

Eelotsusetaotluse esitanud kohus

Županijski Sud u Zagrebu

Põhikohtuasja pooled

Süüdistaja: Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta

Süüdistatav: AY

Eelotsuse küsimused

1. Kas raamotsuse 2002/584/JSK artikli 4 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et asjaolu, et isiku suhtes ei alustatud menetlust seoses süüteoga, mille kohta on tehtud Euroopa vahistamismäärus, või et see lõpetati, puudutab ainult süütegu, mille kohta on tehtud Euroopa vahistamismäärus, või tuleb seda õigusnormi mõista nii, et menetlusest loobumine või selle lõpetamine peab puudutama ka tagaotsitavat isikut kui kahtlustatavat/süüdistatavat selle menetluse raames?